

Sygn. akt I CSK 3857/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z wniosku J. O.

z udziałem E. O.

o podział majątku wspólnego

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 lipca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 26 października 2020 r., sygn. akt VII Ca 141/20,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od J. O. na rzecz E. O. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 26 października 2020 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie z wniosku J. O. z udziałem E. O. o podział majątku wspólnego, na skutek apelacji obu stron od postanowienia Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim z 31 października 2019 r., zmienił zaskarżone postanowienie oraz w pozostałym zakresie oddalił apelacje obojga uczestników.

Wnioskodawczynie wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na oczywistą jej zasadność oraz występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

2. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Rozpoznanie skargi ustrojowo i procesowo jest uzasadnione w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, z. 7-8, poz. 147). Realizacji tych funkcji skargi kasacyjnej służyć mają w szczególności przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

3. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca oparła na przesłankach z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

4. Wniosek wraz z uzasadnieniem stanowi odrębną część skargi (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2020 r., II CSK 72/20) i podlega ocenie co do zasady samodzielnie, tj. bez oceny trafności podnoszonych zarzutów, a zatem odnoszenia się na etapie jego rozpoznania (tzw. przedsądu) do argumentacji, która dotyczy rozpoznania skargi po jej przyjęciu przez Sąd Najwyższy (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 czerwca 2022 r., I CSK 2822/22, z 6 lipca 2022 r., I CSK 3251/22, niepublikowane).

5. Powyższe oznacza, że na stronie skarżącej spoczywa ciężar wykazania, iż wskazana przez niego przesłanka przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Przytoczone w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania okoliczności powinny jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 października 2005 r., II CZ 89/2005,

z 14 kwietnia 2011 r., II PK 41/11, z 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06, z 6 lipca 2022 r., I CSK 3251/22, niepublikowane).

6. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (zob. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 5 października 2007 r., III CSK 216/07, niepublikowane).

W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, z. 4, poz. 75, z 20 czerwca 2022 r., I CSK 2297/22, niepublikowane). Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, z. 3, poz. 49; z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, z. 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06; z 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, niepublikowane). Naruszenie powinno być zatem rażące (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 161/07, niepublikowane).

7. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, z 29 marca 2018 r., II CSK 654/17, niepublikowane i przywołane tam orzecznictwo).

8. W niniejszej sprawie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, iż Sąd *ad quem* rażąco naruszył art. 31 § 2 pkt. 2 k.r.o., a także zasady współżycia społecznego, uznając, że nie można zaliczyć dochodów z majątku osobistego uczestnika postępowania do majątku wspólnego małżonków w żadnej kwocie. Strona skarżąca podniosła, że z obowiązując przepisów, orzecznictwa i judykatury wynika, iż dochód osiągany z tytułu prowadzenia przez

jednego z małżonków działalności gospodarczej wchodzi w skład majątku dorobkowego małżonków. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z dochodem osiąganym przez uczestnika postępowania, który został wyliczony przez biegłego sądowego. Pomimo tego, że został wykazany dochód z przedsiębiorstwa należącego do uczestnictwa, to dochód ten nie został zaliczony do majątku wspólnego i rozliczony w ramach podziału majątku dorobkowego.

9. Podniesione przez stronę skarżącą motywy służące wykazaniu, iż doszło do naruszenia prawa przez sąd II instancji, nie pozwalają na przyjęcie, iż zostało spełnione wymaganie należytego wykazania oczywistej zasadności skargi. Konieczne jest bowiem w przypadku przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej uprawdopodobnienie, iż mamy do czynienia z orzeczeniem, które jest oczywiście nieprawidłowe, bowiem doszło do oczywistego naruszenia (kwalifikowanej jego postaci) prawa materialnego i procesowego. Wymagania te wynikają z funkcji instytucji skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego, nie zaś instancyjnego środka zaskarżenia.

10. W niniejszej sprawie powyższe nie zostały wykazane. Sąd *ad quem* uznał, iż zaoferowane przez wnioskodawczynię i uczestnika dowody nie pozwalają na jednoznaczną ocenę, w jakiej części uzyskiwane przez uczestnika z jego przedsiębiorstwa dochody zostały wydatkowane na potrzeby rodziny stron, co nie pozwala na jednoznaczne ustalenie, w jakiej części te dochody zostały spożytkowane, zużyte przez strony w czasie trwania wspólności ustawowej, a w jakiej części istniały one, były w dyspozycji uczestnika postępowania w dniu ustania wspólności ustawowej. Ponadto, ze względu na specyfikę prowadzenia działalności gospodarczej dochód wykazywany do urzędu skarbowego nie zawsze jest tożsamy z rzeczywistym dochodem, którym może dysponować przedsiębiorca na swoje prywatne cele, niezwiązane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

11. Powyższe oznacza, iż strona skarżąca (wnioskodawczyni) formułując tezę o oczywistej zasadności skargi w istocie dąży w skardze kasacyjnej do podważenia oceny dowodów w sprawie, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne, skoro podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Wypada też

na marginesie zaznaczyć, iż zgodnie z art. 278 § 2 k.p.c., w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Dowód z opinii biegłego sądowego ma charakter szczególny, gdyż zasadniczo nie służy ustalaniu okoliczności faktycznych, lecz ich ocenie przez pryzmat wiadomości specjalnych. Do dokonywania wszelkich ustaleń w procesie powołany jest sąd, a nie biegły (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2015 r., V CSK 254/14, niepublikowany). To strony powinny wykazywać fakty, z których wywodzą skutki prawne, a zadaniem biegłego jest naświetlenie wyjaśnianych okoliczności z punktu widzenia wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego w toku procesu i udostępnionego materiału dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNCP 1970, z. 5, poz. 85). Opinia biegłego podlega ocenie sądu stosownie do reguł określonych w art. 233 § 1 k.p.c. i w ramach tej oceny sąd ustosunkowuje się do mocy przekonywującej rozumowania biegłego i logicznej poprawności wyciągniętych przez niego wniosków (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2021 r., V CSK 26/21, niepublikowane).

12. W ocenie strony skarżącej w sprawie występuje także istotne zagadnienie prawne, budzące istotne wątpliwości co do sposobu zaliczania dochodów osiągniętych z majątku osobistego jednego z małżonków z tytułu prowadzenia przez niego działalności gospodarczej w trakcie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej, do majątku wspólnego małżonków i ich rozliczenia w sprawie o podział majątku.

13. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest wyłącznie problem o charakterze prawnym. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać przy tym realne i poważne trudności, a także mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia innych spraw. Wątpliwości sformułowane w oferowanym zagadnieniu muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy, wynikającym z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Istotne zagadnienie prawne należy postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą

obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepublikowane).

Strona skarżąca powinna w tym przypadku przedstawić pogłębioną argumentację prawną, bowiem zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny, powstały na tle konkretnego przepisu prawa. Nie może ono odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 maja 2018 r., II CSK 15/18; z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17; z 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17; z 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17, z 15 listopada 2019 r., II CSK 346/19, niepublikowane).

14. Istotnym zagadnieniem prawnym jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 25 maja 2021 r., II CSK 96/21, niepublikowane).

15. Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a jego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi co do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20; z 9 stycznia 2018 r., II CSK 534/17, niepublikowane).

Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.),

których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 października 2012 r., I PK 129/12; z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biuletyn SN 2015, nr 5; z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m. in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku jego istnienia wykazania okoliczności uzasadniających jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16).

16. W odniesieniu do powyższej przesłanki strona skarżąca nie przedstawiła motywów, które uzasadniałyby przyjęcie, iż zagadnienie takie w sprawie występuje. Ponadto w jego treść wskazuje na to, iż strona skarżąca (wnioskodawczyni) dąży w istocie – podobnie jak w przypadku przesłanki oczywistej zasadności skargi – do pośredniego podważenia oceny dowodów w sprawie.

17. Mając na uwadze, że w postępowaniu kasacyjnym na każdym etapie Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu nieważność postępowania przed sądem *ad quem* (art. 398¹³ § 1 *in fine* k.p.c.), należy wskazać, iż z uwagi na treść art. 29 § 2 i 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1904) Sąd Najwyższy, nie mając kompetencji do pominięcia stosowania przepisów ustawy, co wprost wynika z art. 179 ust. 1 Konstytucji RP, a także mając na względzie niepodważalność powołania sędziego na podstawie art. 179 Konstytucji RP, odstąpił w niniejszej sprawie od oceny prawidłowości powołania sędziego w składzie Sądu *ad quem*, a w konsekwencji odstąpił od oceny ważności postępowania czy skuteczności orzeczenia z powyższych względów z uwagi na ich niedopuszczalność, co wynika z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 7 października 2021 r., K 3/21, zaś w zakresie skuteczności wstrzymania („zawieszenia stosowania”) przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20 (OTK ZU nr A/2021, poz. 49). Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP), co skutkuje niedopuszczalnością następczego

stosowania przez Sąd unormowania uznanego przez Trybunał za niezgodny z Konstytucją RP, zaś ewentualne rozstrzygnięcie pozostające w sprzeczności z orzeczeniem TK w powyższym zakresie nie korzystałoby z przymiotu prawomocności materialnej w rozumieniu art. 365 k.p.c.

18. Obowiązujące przepisy nie stwarzają podstaw do podważenia bądź weryfikacji orzeczeń z uwagi na okoliczności wyboru i powołania sędziego nawet wówczas, gdy wyboru kandydata na stanowisko sędziego dokonano w oczywiście niekonstytucyjnym postępowaniu przed Krajową Radą Sądownictwa ukonstituowanej w składzie niespełniającej wymagań wynikających z art. 187 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 czerwca 2017 r., K 5/17, OTK ZU nr 48/A/2017). To samo dotyczy oczywiście niekonstytucyjnych postępowań przed KRS przed 2009 r. (co potwierdzają negatywne wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 29 listopada 2007 r., SK 43/06, Dz. U. Nr 227, poz. 1680 oraz z 27 maja 2008 r., SK 57/06, Dz. U. Nr 96, poz. 621). Z kolei w odniesieniu do Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej według zasad wyboru jej członków wprowadzonych w 2017 r., wyrokiem z 25 marca 2019 r., K 12/18 (OTK ZU nr 17/A/2019) Trybunał Konstytucyjny potwierdził zgodność ze standardem konstytucyjnym wynikającym z art. 186 i art. 187 Konstytucji RP przepisów kształtujących wybór tzw. „sędziowskiej” części członków składu Krajowej Rady Sądownictwa według zasad wprowadzonych nowelizacją ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz.U. z 2018, poz. 3). Tym samym nie istnieją podstawy do powzięcia wątpliwości co do prawidłowości składu tak wyłonionej Krajowej Rady Sądownictwa jako uczestnika procesu nominacyjnego sędziego.

Tym samym Sąd Najwyższy nie znajduje podstaw do niestosowania w niniejszej sprawie zasady niedopuszczalności kwestionowania statusu sędziego (deklarowanej w art. 29 § 2 i 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym), co mogłoby sugerować wskazanie w pkt 1 lit. d postanowienia Wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-204/21 R Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej (ECLI:EU:C:2021:593). Powyższe rozstrzygnięcia, a przede wszystkim treść art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, nie pozwalają bowiem na ocenę kryteriów odnoszących się do

okoliczności wyboru kandydatów na stanowisko sędziowskie przez Krajową Radę Sądownictwa, a w konsekwencji kwestionowanie skuteczności powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP, a tym samym ubezskutechnienie inwestytury, czego nie mogą w szczególności uzasadniać kryteria wskazane w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i C-625/18, A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa oraz C.P., D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu, ECLI:EU:C:2019:982.

19. Niezależnie od powyższego jednak, również w świetle wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ewentualne wady procedury wyboru kandydata na urząd sędziego przed Krajową Radą Sądownictwa, nawet w razie uznania naruszenia Konstytucji RP w tym zakresie (poprzez stwierdzenie niezgodności z Konstytucją przepisów stanowiących podstawę procedury zakończonej powołaniem do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego), samodzielnie nie pozwalają na podważenie niezależności sądu rozpoznającego sprawę (wyrok TSUE z 29 marca 2022 r., C-132/20, w sprawie Getin, ECLI:EU:C:2022:235). Również niepodważalne jest samo powołanie przez Prezydenta RP na urząd sędziego (wyrok TSUE z 22 marca 2022 r., C-508/19, M.F. przeciwko J.M., ECLI:EU:C:2022:201). Sędzia uzyskuje inwestyturę właśnie na mocy aktu powołania na urząd sędziego wprost na podstawie art. 179 Konstytucji RP. Tym bardziej niedopuszczalne jest – zarówno w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – podważanie skuteczności powołania stanowiącego prerogatywę Prezydenta RP, która zamyka proces nominacyjny wykluczając możliwość jego „weryfikacji”.

20. Dodać należy, że respektowanie zasady stabilności sprawowania urzędu sędziego powołanego na ten urząd przez Prezydenta RP na podstawie art. 179 Konstytucji RP stanowi jeden z elementów gwarancji prawa do sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. W niniejszej sprawie nie wskazano natomiast jakichkolwiek okoliczności, które wymagałyby weryfikacji niezależności Sądu *ad quem*.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przesądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu. O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

[as]